

Lena Dominelli presenteert Transition: From Here to Where?

Where are we now?

Where do we want to go?

How much difference does a letter make?"

Inleiding.

In haar uiteenzetting stelt Dominelli dat we willen evolueren van een wereld van ongelijkheid veroorzaakt door een sociaal economisch ontwikkelingsmodel dat voordelen voor „a few” plaatst boven de grote meerderheid naar een duurzame,egalitaire wereld. Hierbinnen zorgen mensen voor elkaar, voor de fysische leefomgeving en voor alle leven op onze planeet. Dit vereist bewustzijn van onze aanhoudende, benarde situatie, vernieuwend denken en samenwerking teneinde oplossingen te vinden. Mogelijkheden en hindernissen worden bewust aangegrepen om het verschil te maken. Ze legt hierbij de klemtoon op instrumenten voor transitie van ongelijkheid naar gelijkheid en hoe we sociaal werk realiseren in dit streven naar gelijkheid? Tenslotte wordt een meer algemene conclusie getrokken.

Tools voor transitie van ongelijkheid naar gelijkheid

Dominelli reikt ons een aantal tools aan die kunnen helpen om de transitie van ongelijkheid naar gelijkheid te maken. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen twee types. Eerst en vooral dient men te vertrekken van een grondige analyse van de huidige situatie. Tools of richtlijnen die helpen bij het in kaart brengen van de situatie zijn de analyse van de situatie met een brede vraagstelling, de professionele waarden van het sociaal werk, het verzamelen van informatie gericht op actie en inzicht in de ruime context. Eens men een zicht heeft op de huidige problematiek en diens context, kan men overgaan tot het formuleren van actiepunten. Dominelli heeft het over actiemaatregelen binnen het wettelijk kader, de kracht van weerbaarheid en participatie en vooral ook de kritische zelfreflectie van het sociaal werk.

In wat volgt gaan we dieper in op deze tools, die tevens schematisch worden weergegeven in deze tabel .

Tools voor de transitie van ongelijkheid naar gelijkheid
Startpunt: een grondige analyse van de huidige situatie en diens context
1 In kaart brengen van problemen en vraagstellingen - Wat is het probleem? - Welke definities hanteren we? 2 Informatie verzamelen 3 Rekening houden met professionele waarden van sociaal werk
Aan de slag: naar verandering
4 Begrijpen van de context 5 Actiemaatregelen binnen het wettelijk kader, een bepalende context 6 Naar meer weerbaarheid („resilience”) en participatie („empowerment”) 7 Sociaal werk: een kritische zelfreflectie

Een grondige analyse van de huidige situatie en diens context. is een startpunt:

In de uiteenzetting van Dominelli komen vier tools voor de grondige analyse van de huidige situatie en diens context ter sprake.

Het in kaart brengen van problemen en vraagstellingen.

„Wat is het probleem? Welk is de oorsprong? Welke dynamieken zijn aanwezig? Welke realistische actie moet worden ondernomen om het probleem op te lossen?” Deze kennis moet worden opgebouwd met de gebruikers waarbij hun vaardigheden worden benut en verruimd.

Welke definities hanteren we? Dominelli heeft het over rampen van verschillende aard. Natuurlijke rampen „Natural disasters” omvatten aardbevingen, vulkaanuitbarstingen, tsunamis, landverschuivingen, overstromingen. Rampen veroorzaakt door mensen „(Hu)man-made disasters” zijn armoede, gewapend conflict, pollutie, over-

urbanisatie, industriële ongevallen, milieucrisis veroorzaakt door ontbossing van tropisch en (temperate) regenwoud, klimaatverandering.

Het verzamelen van Informatie.

Het verzamelen en registreren van informatie gericht op actie vormt een belangrijk onderdeel van het proces. Kies voor een gepaste methode en wees duidelijk betreffende haar sterkte en zwakte. Wees systematisch in het collecteren van de gegevens waaruit je blijk geeft van inzicht in de sociale, politieke, economische, culturele en fysieke context. Houd rekening met de dynamiek en de kracht van de gemeenschap en betrek deze (ook de gebruikers van de organisatie) in gans het proces van inventariseren, analyseren tot en met bekendmaken van de informatie. Ontwikkel hiervoor gebruikersvriendelijke systemen.

Rekening houden met professionele waarden van sociaal werk

Professionalisering steunt op de bevestiging van professionele waarden en hun verankering in een beroepscode. Cruciaal bij het sociaal werk dat zich richt op gelijkheid is menselijke waardigheid, het werken vanuit de basis waarbij rekening wordt gehouden met de achtergrond van mensen, het realiseren van een duidelijk actieplan gestoeld op o.a. empowerment van de gemeenschap. Respect voor de mensenrechten, het sociaalrecht en de milieuwetgeving, respect voor de autonomie en cultuur van de lokale gemeenschap. Ongelijkheid moet aan de kaak worden gesteld telkens deze opduikt. Het stimuleren van ieders groeiproces en hierbij kritisch kunnen reflecteren is belangrijk. Het zijn deze waarden die bepalen voor wie en hoe je handelt.

Begrijpen van de context

Om de context te begrijpen moeten we ons bewust zijn van de internationalisering van sociale problemen. Internationale sociale problemen die ongelijkheid versterken betreffen armoede, degradatie van het leefmilieu, mensenhandel, seksuele uitbuiting van vrouwen en kinderen, internationale ontvoering van

kinderen, drugshandel, wapenhandel, criminele organisaties, bendes, terroristische aanvallen. Oplossingen hiervoor vragen actie op zowel lokaal, nationaal als internationaal niveau met inbegrip van een gepaste wetgeving en regulatie.

Het (voort)bestaan van klassen is een nieuw taboe waarover zelden wordt gesproken. Het (blijvend) bevoorrecht van de rijke klasse is het belangrijkste obstakel naar gelijkheid. Daartegenover staat dat armoede groeit en armoede ondermijnt weerbaarheid. Alle rampen treffen voornamelijk de arme mensen en verergeren hun reeds precare levensomstandigheden.

Als we kijken naar de politieke maatregelen zien we een aantal anti-armoede maatregelen. De Millenniumdoelstellingen gecreëerd door de Verenigde Naties beogen om tegen 2015 de armoede op wereldschaal te halveren en specifiek wat betreft de noden van vrouwen en kinderen in relatie tot opvoeding en gezondheid. Er wordt niet verwacht dat deze doelstellingen worden gerealiseerd aangezien de vereiste middelen daartoe niet ter beschikking zijn gesteld. Zelfs alle fondsen die werden beloofd in de „Make PovertyHistoryCampaign” zijn niet gegarandeerd en het continent Africa slaagt er niet in zijn industrie te ontwikkelen. Bij natuurrampen worden solidariteitsacties ten voordele van de slachtoffers georganiseerd door de bevolking, maar de overheid weigert hetzelfde te doen. Denken we maar aan de Tsunami in Zuidoost Azië in 2004. Het voortbestaan van armoede is een politieke keuze en geen economische noodzaak.

We moeten ons bewust zijn van de context en de factoren die een invloed hebben op de uitvoering van sociaal werk. Het betreft het type van „disaster”, de aard van de mogelijkheden die we ter beschikking hebben, de politieke structuren, culturele tradities, machtsverhoudingen op structureel en interpersoonlijk niveau, etniciteit en cultuur met inbegrip van religie en taal, gender, klasse, leeftijd, mogelijkheden en bekwaamheden.

Zoals eerder vermeld zijn er rampen van verschillende aard. Natuurlijke rampen „Natural disasters“ omvatten aardbevingen, vulkaanuitbarstingen, tsunamis, landver-schuivingen, overstromingen. Rampen veroorzaakt door mensen „(Hu) man-made disasters“ zijn armoede, gewapend conflict, pollutie, over-urbanisatie, industriële ongevallen, milieucrisis veroorzaakt door ontbossing regenwoud e.d., klimaatverandering. Armoede is de belangrijkste ramp die door mensen wordt veroorzaakt. Alle rampen treffen voornamelijk de armen en ontredderen hen compleet. De situatie is meestal ernstig en vereist een externe interventie of ondersteuning.

Na de analyse komt de weg naar de verandering.

Actiemaatregelen binnen het wettelijk kader, een bepalende context

Onze professionele context is ook historisch bepaald. In 1945 vervingen de Verenigde Naties de „Volkenbond“ met de bedoeling dat de verschillende staten zouden samenwerken teneinde een betere wereld op te bouwen na de Tweede Wereldoorlog. De heropbouw van Europa was de eerste grootschalige interventie van de VN. Tussenkomen bij rampen wordt geregeld onder Artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, goedgekeurd door de lidstaten in 1948. Huidige initiatieven dienen zowel rekening te houden met sociale rechtvaardigheid als met rechtvaardigheid ten opzichte van de omgeving. Armoede en sociale uitsluiting beperken immers de kansen op risicobeheer en herstel. Sociaal Werk was in de VN vertegenwoordigd door de International Association of Schools of Social Work (IASSW) sinds 1947. Hoe kan het Sociaal werk nog een meer efficiënte rol spelen? Dominelli lanceert de vraag of de huidige transitie hierbij het nieuwe startpunt kan zijn. Kan het streven naar gelijkheid, als deel van de Globale Agenda van de beroepsvereniging, verder door ons, sociaal werkers, worden gepromoot en hoe? De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens bepaalt de criteria voor een menswaardig bestaan, welzijn en gezondheid.

Bij internationale problemen zijn het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen (VN) alsook

o.a de Internationale Federatie van het Rode Kruis sleutelactoren via dewelke humanitaire hulp wordt geboden, voornamelijk onmiddellijk na de gebeurtenis. Sociaal werkers zijn hier bij betrokken in verschillende functies maar hun stem wordt zelden gehoord. Hoe kunnen zij actie ondernemen om hun stem te laten horen?

Naar meer weerbaarheid (‘resilience’) en participatie (‘empowerment’)

Het verzamelen en registreren van informatie gericht op actie vormt een belangrijk onderdeel van het proces. Kies voor een gepaste methode en wees duidelijk betreffende haar sterkte en zwakte. Wees systematisch in het collecteren van de gegevens waaruit je blijkt geeft van inzicht in de sociale, politieke, economische, culturele en fysieke context. Houd rekening met de dynamiek en de kracht van de gemeenschap en betrek deze (ook de gebruikers van de organisatie) in gans het proces van inventariseren, analyseren tot en met bekendmaken van de informatie. Ontwikkel hiervoor gebruikersvriendelijke systemen.

Het Sociaal werk in transitie naar gelijkheid: een kritische zelfreflectie

We moeten aandacht besteden aan verschillende niveaus. Het is fundamenteel dat we weten welke taken we moeten opnemen vanuit onze organisatie. Ken uw organisatie, haar personeel, wie en wat ze zijn en welk ieders relatie is tot jezelf en je werk. Evalueer regelmatig wat je doet, hoe en wat je nodig hebt. Betrek het publiek (van de organisatie) hierin. Neem je tijd om te luisteren, spreek klaar en duidelijk. Benoem het aanwezige potentieel regelmatig. Vraag hulp indien nodig. Zorg voor jezelf teneinde burnout te vermijden.

Wees ook voorbereid alvorens je op het terrein te wagen. Het is belangrijk gevaar en risico te situeren. Benut je kennis over de lokale context, de politiek en cultuur. Wat dit betreft kan je veel leren van de lokale gemeenschap. Om te werken met armen, sociaal uitgesloten en marginalen is actief luisteren cruciaal en de basis van het sociaal werk. Vertrek hierbij vanuit een houding

van niet weten en bouw verder op hun krachten. Geef ze de ruimte zodat ze kunnen doen wat in hun ogen belangrijk is met inbegrip van feesten en vieringen gebaseerd op lokale rituelen.

Sociale werkers kunnen meer dan de brokstukken oprapen, namelijk politieke actie voeren waarbij de weerbaarheid van individuen en groepen wordt versterkt. We moeten hiervoor uit de comfortzone treden en in nieuwgebieden nieuwe uitdagingen aangaan.

Interventie voorziet ook naast preventie, het voorbereid zijn en de duurzame (her)opbouw waarbij nieuw risico wordt ingeschat en schade ten gevolge „de ramp”— in de ruime zin van het woord — wordt beperkt. De fysieke leefomgeving „bios-pHERE and ecosphere” moet hierbij worden betrokken zowel op korte als lange termijn indien we willen evolueren naar een wereld van gelijk(waardig)heid.

Conclusies

Lena Dominelli benadrukt „Reflection, Action, Reflection” Constant en meer en meer moeten we vragen stellen. Leidt de ene transitie naar de andere aangezien onze wereld dynamisch is en constant in verandering. „Is transitioning always unfinished business?”

Martine Weemaels

Inleiding en vertaling / redactie van de presentatie.

Referenties gebruikt door Lena Dominelli voor haar presentatie

Banks, S and Nohr, K (2003) *Teaching Practical Ethics for the Social Professions*. FESET.

Butcher, H, Banks, S, Henderson, P and Robertson, J (2007) *Critical Community Practice*. Policy Press.

Craig, G and Mayo, M (1995) *Community Empowerment: A Reader in Participation and Development*. Zed Books.

Dominelli, L (2006) *Women and Community Action*. Policy Press.

Dominelli, L (2009) *Introducing Social Work*. Polity Press.

Dominelli, L (2012) *Green Social Work*. Polity Press.

Freire, P (1972) *Pedagogy of the Oppressed*. Penguin.

Gilchrist, R and Jeffs, T (2001) *Settlements, Social Change and Community Action*. Jessica Kingsley.

Henderson, P and Thomas, D N (2001) *Skills in Neighbourhood Work*. Routledge.

Lukes, S (2003) *Power: A Radical View*. Palgrave.

Mayo, M (2005) *Global Citizens: Social Movements and the Challenge of Globalisation*. Zed Press.

Social Exclusion Unit (2001) *A New Commitment to Neighbourhood Renewal: National Strategy Action Plan*. Cabinet Office.

Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met lena.dominelli@durham.ac.uk

Talent in Beweging Foto: MW